

TfS

Tidskrift för Schack
Nummer 5/2008
Årgång 114



TfS blir medlemstidning *historiskt beslut på kongressen i Växjö*



Ellinor
*ung ordförande i
anrik klubb*



Nils
*SM-debutant från
SK Rockaden*



Tiger
*vinnare för andra
gången*

Spela Schack-SM 2009!

Styrelsen vill börja med att tacka Lars Grahn för hans utmärkta arbete som redaktör de senaste fem åren. Lars Grahn har producerat en vacker tidning med en härlig magasinkänsla. Vi vill också passa på att hälsa vår nye chefredaktör Niklas Sidmar välkommen till jobbet. Vi är övertygade om att Niklas på ett utmärkt sätt kommer att förvalta den tradition som tidigare



att sedan transformera denna in i tidningen.

Schacket upplever just nu svåra tider. I stort sett samtliga turneringar tappar deltagare. Speciellt tråkigt är att SM lockar allt färre. Hur skall vi göra för att vända trenden? TfS tar sitt ansvar i denna fråga och kommer att informera om Schack-SM under hela året, såväl på annonsplats som i form av redaktionellt material.

redaktörer skapat, samtidigt som tidningen hela tiden anpassar sig till den tid den verkar i.

Under många år har Sveriges Schackförbund subventionerat prenumerationsavgiften för TfS. SSF:s styrelse har på senare tid ansett att detta är ohållbart i längden. Istället har man resonerat som så att om Sveriges Schackförbund skall stötta en tidning ekonomiskt så skall alla medlemmar få del av denna investering.

Vid två tidigare kongresser har de deltagande ledamöterna beslutat att inte omvandla TfS till en medlemstidning. Man har ansett att den föreslagna ökade kostnaden för varje enskild medlem har varit för stor. Styrelsen har tagit lärdom av detta och föreslog i somras att man gör en blygsam höjning av registreringsavgiften (30 kr) och inför en medlemstidning som inte är så lyxig i starten för att ekonomin skall hållas i schack. Kongressen tyckte att det var ett klokt förslag och från och med januari 2009 börjar detta att gälla.

Som talesman för styrelsen kan jag säga att vi tycker att beslutet är glädjande för svenskt schack. Vi hoppas med detta få tidningen att fungera som ett sammansvetsande kitt för alla registrerade schackspelare i Sverige. Med tanke på att den skall bli en medlemstidning kommer innehållet att breddas. Ambitionen är att alla våra medlemmar alltid skall hitta något som är angeläget för just dem. För att uppnå detta på ett bra sätt uppmanar vi alla er läsare att höra av er till oss och tala om vad ni önskar er. Vår uppgift blir då att lyssna på er och därefter skickligt extrahera essensen av era uppfattningar för

Med tanke på att TfS blir medlemstidning nästa år kommer knappast någon att kunna missa var och när SM skall gå!

Till er som ännu inte deltagit i SM vill jag komma med ett tips: planera in nästa SM i Kungsör redan nu. Åk ett gäng spelare från klubben. Hyr gärna ett hus tillsammans. Ni kommer att få en bra tid. Ert schack kommer att utvecklas. SM är verkligen en höjdpunkt!

Om ni fortfarande är tveksamma ber jag er att läsa SM-reportaget i detta nummer.

Slutligen vill jag rikta ett stort tack till dig som arbetar ideellt för schacket. Även om det kan kännas ensamt ibland ber jag dig att aldrig sluta med detta. Din insats är större än vad du kanske tror. Det handlar om schackets framtid. Den kan endast bäras upp av dem som engagerar sig på klubben. Det är summan av vad du och alla andra gör som blir en helhet. Därför är ingen insats för schacket för liten.

Visste du att Sveriges Schackförbund har låtit publicera en bok som är skriven för att underlätta ditt arbete? Den heter *Schackledarens Handbok*. Varje klubb har rätt till ett exemplar gratis. Hämta den på kansliet i Norrköping eller i Schackbutiken i Göteborg. Alternativet är att ringa kansliet 011-10 79 20 och beställa den. Då betalar klubben endast portokostnaden. Den boken kan ge ditt arbete i klubben ett lyft! Man behöver ständig inspiration så att man förnyar sitt ledarskap.

Tag chansen!

Ari Ziegler, ordförande SSF



4 SCHACK-SM 2008

39 AKTUELLT: TfS blir medlemstidning

40 PORTRÄTTET: Ellinor Frisk

44 POLITIKEN CUP

53 ARIS SPELÖPPNINGSSKOLA: Kungsgambit

58 VÄRLDEN RUNT: Sommarresa till Saint Lo

59 LANDET RUNT: Brynell vann Rödeby Open

61 KOMBINATIONER

Omslagsfoto: Johan Sigeman

Efter fyra år i storstäderna Stockholm och Göteborg återvände Schack-SM i somras till landsbygden. Men trots att Växjö erbjöd trivsamma arrangemang med fina lokaler och låga hotellpriser var det något som saknades.

Deltagarna.

Förra årets dåliga siffror i Stockholm följdes upp med ännu sämre i Växjö. 557 starter är det lägsta antalet sedan 1962 och bara omkring 150 fler än 1958, då SM senast var på besök i den småländska metropolen.

– För mig är Allsvenskan och SM Sveriges Schackförbunds två flaggskepp. Schack-SM borde vara den stora årliga schackfesten för varje enskild spelare, anser Anil Surender, ny ordförande i SSF:s tävlingskommitté.

Av Niklas Sidmar



Schack-SM tillbaka på landsbygden

–men lägsta deltagandet sedan 1962



Att deltagandet i Schack-SM minskar är inte så konstigt. Till stor del kan utvecklingen vara ännu ett symptom på den klubböd som de senaste åren har drabbat de flesta hörn av Schacksverige. Antalet klubbar blir helt enkelt färre, vilket märks på deltagandet i Allsvenskan, där division IV som en följd av den negativa utvecklingen togs bort inför förra säsongen. Det märks också på de stora ungdomstävlingarna, som till exempel Skol-SM där deltagandet för tio år sedan var omkring 800 och nu är farligt nära 400.

Ett annat tecken på att det sjunkande SM-deltagandet i första hand är ett symptom på någonting större är antalet deltagande klubbar. I slutet av 1980-talet hade omkring 200 klubbar spelare med i SM-tävlingarna. Om man tittar på statistik från åren 2003–2008 kan man konstatera att antalet deltagande klubbar i Umeå och Göteborg var runt 140 och att antalet sjönk med ytterligare ungefär 20 till förra året.

– Det är klart att antalet deltagare i SM avspeglar situationen i landet. Och man skall inte glömma att omkring fem procent av landets schackspelare är med i SM, det tycker jag egentligen inte är dåligt alls, menar Anil Surender.

Om man jämför med de senaste åren kan man också konstatera att deltagandet i Växjö inte är så extremt lågt som det verkar vid första anblicken. Tittar man på statistik över tillresande spelare kan man se att Växjö, med en bit över 500 gäster, ligger klart över Stockholm, som förra året lockade ungefär 350 icke-stockholmare, och strax under sista Göteborgsåret 2006.

Att utvecklingen ändå är ett tecken på övergripande problem i Schacksverige är nog de flesta i förbundets styrelse och kommittéer medvetna om och åtgärder har redan vidtagits, framförallt genom den storsatsning på Schack4an som förhoppningsvis skall generera både nya klubbar och nya medlemmar på lite längre sikt.

Att deltagandet när det gäller just Schack-SM även har andra orsaker kan dock inte uteslutas, och under sommaren uppdrogs åt tävlingskommittén att utreda frågan.

– Det vi har diskuterat så här långt är att titta på hur grannländerna arrangerar sina nationella mästerskap. De flesta har någon variant med nio ronder, vilket skulle kunna vara ett alternativ för oss också. Jag tror att det är viktigt att underlätta för arrangörerna så att vi får fler klubbar som vill arrangera SM.

– Då behöver vi också se till att SM blir lönsamt att arrangera igen. Idag är SM-gruppen en stor kostnad för varje arrangör och jag tror att vi måste göra den billigare. Att gå ner till tio spelare och nio ronder är ett sätt, att sänka kvaliteten på SM-gruppen skulle kunna vara ett annat, säger Anil Surender.



Anil Surender

FOTO: Calle Erianderson

SM-deltagande 2003–2008

År	Spelort	Starter	Klubbar	Tillresande	Starter i ungdomsgrupperna	Klubbar i ungdomsgrupperna
2008	Växjö	557	113	537	114	37
2007	Stockholm	694	118	348	144	39
2006	Göteborg	772	137	584	160	45
2005	Göteborg	834	135	669	186	46
2004	Göteborg	943	147	720	193	40
2003	Umeå	704	141	651	156	35



FOTO: Niklas Sidmar

TOMMA BORD. När juniorerna hade åkt hem blev det låga deltagarantalet synligt. Inklusive elitgrupperna var det knappt 250 personer som spelade den andra SM-veckan.

– Varför spelar inte du Schack-SM?



Jörgen Isacsson
Vänersborgs SK

– Jag vill inte sitta inne och spela schack en hel vecka på sommaren. Jag tycker att det borde finnas möjlighet att spela kortare turneringar, exempelvis bara över dagen eller över en helg.



Inna Agrest
Sollentuna SK

– Jag tycker inte att det känns så motiverande att spela SM. Just nu är det viktigare för mig att tävla om internationella inteckningar. Dessutom är det ganska krävande att spela en turnering i tretton ronder.



Roland Häll
Lundby SS

– Jag hade tänkt vara med, men jag var tvungen att jobba så i år gick det inte. Senast jag spelade SM var sista året i Göteborg.



Torsten Torell
Mölnåls SK

– Vi hade tänkt hyra en stuga åt familjen så att jag kunde spela medan de övriga gjorde annat. Men vi hittade inte riktigt det vi sökte efter, så tyvärr blev det inget spel i år.



”Jag har aldrig spelat med så lång betänketid förut.”

SM-DEBUTANT. Nils Nordlund var med på SK Rockadens SM-läger under den första veckan och deltog i miniorklassen. FOTO: Niklas Sidmar

Nils gjorde sitt första SM

– Jag kunde inte reglerna men jag visste att det finns något som heter schack. När Olle och Ronny kom till vår skola blev jag intresserad och ville prova. I somras gjorde Nils Nordlund från SK Rockaden, Stockholm sitt allra första Schack-SM.

SK Rockaden, Stockholm rekryterar ungdomar i första hand genom att besöka ett tiotal närbelägna skolor och erbjuda eleverna schackträning i skolans lokaler. Olle och Ronny är förstas Olle Eleby och Ronny Lindkvist, välkända schackledare i SK Rockaden och två av dem som under lång tid varit drivande i SK Rockadens ungdomsverksamhet.

När Nils Nordlund gick i ettan kom schacket till Fruängens skola i Hägersten. Nils och hans klasskamrater fick schackundervisning på eftermiddagstid och eftersom de flesta av dem aldrig hade spelat schack förut var de första lektionerna mycket grundläggande.

– När jag kom till min första träning fick vi lära oss hur pjäserna går, men det gick ganska fort att förstå, minns Nils.

Nils kommer också ihåg att en av hans första tävlingar var Talangjakten. Då kom han ganska långt ner i prislistan, men sedan dess har han blivit en van turneringsspelare och nu har han alltså debuterat i Schack-SM, där han spelade

i Miniorklassen under den första SM-veckan i Växjö i somras och tog 2½ poäng.

– Jag har aldrig spelat någon tävling med så lång betänketid förut. Men det är bra, för när det är kortare partier hinner man inte tänka så mycket. Motståndet i SM är ganska hårt, annars brukar jag vinna ungefär hälften av mina partier, berättar Nils.

Numera spelar Nils schack ungefär två gånger i veckan, vilket han säger är lagom. Än så länge tycker han nog att fotbollen i Fruängens IF är lite roligare än schacket, men han vill fortsätta att spela schack och ser fram mot en ny termin med SK Rockaden.

– Men jag siktar inte på att bli mästare eller så. Jag spelar bara, så får vi se hur det blir, säger Nils Nordlund.

Deltagare i SM 2008, SK Rockaden

Minior-SM:	7 (av 49)
Kadett-SM:	6 (av 37)
Junior-SM:	4 (av 14)
Juniorkval:	2 (av 14)
SM-gruppen:	2 (av 14)
Veteraner:	0 (av 76)
Klass M + Mästare Elit:	3 (av 80)
Klass I–IV:	21 (av 273)

Färre klubbar ordnar gemensamma SM-resor

SK Rockaden, Stockholm, och SS Manhem, Göteborg, har deltagarmässigt dominerat totalt i SM:s ungdomsklasser under hela 2000-talet. Utöver dessa är det bara enstaka klubbar som något år under perioden har högt deltagande. Det visar statistik som Mats Johansson i SSF:s skolkommitté har tagit fram.

– Problemet är att vi har allt färre klubbar som driver på och ordnar SM-resor för sina ungdomar, säger Johansson.

Mats Johansson har gått igenom startlistor för samtliga Schack-SM från 2001 och framåt. Han har undersökt vilka klubbar som är representerade i ungdomsklasserna, alltså Junior-SM, Juniorkval, Kadett-SM och Minior-SM. Inte oväntat dominerar SK Rockaden, Stockholm, totalt med 281 starter, vilket är nästan 35 starter per år i genomsnitt. SS Manhem har en bit över 100 starter totalt, men därefter rasar det snabbt. Nitton klubbar har haft minst två deltagare per år i genomsnitt och endast tio av landets klubbar har haft deltagare samtliga åtta år.

– Jag har även tittat på individuell statistik och kan konstatera att väldigt många som är med i Schack-SM kommer tillbaka och deltar fler gånger. Därför är det verkligen värt att anstränga sig för att få fler ungdomar att vara med, konstaterar Mats Johansson.

En del ungdomsklubbar satsar också på att få sina ungdomar att spela Schack-SM. Redan nämnda SK Rockaden och SS Manhem arrangerar varje år ungdomsläger under SM-veckorna. I år kan man också märka

en tydlig uppgång för arrangerande Växjö SK och andra smålandsklubbar.

De tidigare åren har deltagandet från Småland i stort sett endast bestått av bröderna Fritz från Västervik, men i år har man satsat hårt på att få med sina juniorer i SM på hemmaplan genom att arrangera ungdomsläger vid flera tillfällen under året. Detta har alltså gett gott resultat och de flesta av dem som deltog i lägren har också varit med i sommarens SM-tävling.

– Det här är exempel på den typ av satsningar som behövs. Det finns ingen mirakelmetod, det som krävs är ledare i klubbarna som tycker att det är roligt och viktigt att juniorerna är ute och tävlar, menar Mats Johansson.



Mats Johansson



FOTO: Niklas Sidmar

KADETT. I Kadett-SM deltog 37 spelare, vilket är mindre än hälften av vad det var under åren 2004 och 2005, då 82 respektive 75 spelare ställde upp i klassen.

Nu planerar Gert nästa steg

Blixtnedslag i spellokalen, knappt med funktionärer och ett databashaveri som orsakade stora förseningar av första ronden.

Trots en del problem under tävlingarna är överledare Gert Brushhammar nöjd – och beredd att göra om arrangemanget om några år.

– Det är helt enkelt väldigt kul att arrangera ett Schack-SM. Det som är roligt överskuggar det som är jobbigt, förklarar Brushhammar.

Tanken på ett Schack-SM i Växjö föddes för fyra år sedan och med anledning av att SM arrangerades i Växjö 1958 var tidpunkten för arrangemanget given. Däremot var osäkerheten stor och det tog lång tid att komma fram till att de personella resurserna för ett SM-arrangemang trots allt fanns.

– Inledningsvis hittade vi fyra personer som ville jobba med det här och det tyckte vi var för lite, så vi backade. Sedan fick vi frågan igen när det visade sig att inga arrangörer fanns till 2008. Då gjorde vi en intresseanmälan som vi senare drog tillbaka, men till slut bestämde vi oss för att ändå söka arrangemanget. Då hade även Kungsör kommit in med en ansökan, men för oss var det viktigt att det blev just 2008, till 50-årsjubileet.

Växjö fick beskedet om att de fått tävlingarna under vintern 2007, vilket innebar att de hade ett och ett halvt år på sig att få allting i ordning. Det gick bra. Ett målmedvetet arbete har gett sponsorintäkter på omkring 120 000 kronor och efter viss inledande tveksamhet har också samarbetet med Växjö kommun fungerat mycket bra, berättar Gert Brushhammar.

Ändå fick årets SM-tävlingar en jobbig start. Databasen i lottningsprogrammet kraschade några timmar före start och efter fruktlösa återupplivningsförsök tvingades arrangörerna



FOTO: Johan Sigeman

ÖVERLEDARE. Redan mot slutet av årets tävlingar började Gert Brushhammar tänka på nästa steg. SM i Växjö igen 2010?



FOTO: Johan Sigeman

FUNKTIONÄRER. Ola Andersson och Magnus Hall övervakar spelet i SM-gruppen.

att lotta alla grupper manuellt. Det innebar stora förseningar för Bergergrupperna i klass I–IV och också några dagars eftersläpning med rapporteringen på Internet.

Några bestående men blev det dock inte och till den andra spelveckan fungerade lottningen fint.

När blixten slog ner i Teleborgshallen orsakades inte några nämnvärda problem. Spellokalen utrymdes, men domarna var snabbt framme och stannade alla klockor och spelet kunde återupptas efter en liten stund.

– Inte ens livesändningen påverkades, utan fungerade lokalt i spellokalen. Däremot bröts våra förbindelser med Internet, vilket gjorde att varken livesändningen eller resultatrapporteringen kunde ses via nätet under resten av den dagen, berättar Gert Brushhammar.

Trots två jobbiga veckor är Brushhammar inte alls avskräckt. Han kan tänka sig att arrangera ett SM till om några år, kanske redan 2010 då det för närvarande saknas intresserade arrangörer.

– Vi känner att vi har ett väl sammansvetsat gäng och att vi har alla rutiner igång. Men det är klart, skall Schack-SM spelas i Växjö igen finns det en del saker vi kommer att ändra på.

– Jag är väl medveten om att vi har varit underbemannade. Det behövs fler funktionärer på golvet och det hade varit bra om vi hade haft någon som kunde ha ägnat sig helt åt rapporteringen på Internet. Om vi skall göra om det här får vi vara tuffare med att knyta upp funktionärer i god tid, förklarar Gert Brushhammar.



Vi vill göra SM-veckorna 27/6—12/7 2009 till en minnesvärd schackfestival som förutom traditionella SM-tävlingar även innehåller: Problemlösningstävlingar, Slutspelskurser, "Fischer-Random", "Chock" och mycket mer av kringaktiviteter! Frågan är: - Vill du vara med?



Anmäl dig redan idag till nyhetsbrevet: info@schackSM2009.se